

CODE TALKERS

Pavel Vondruška

Část I. - Vznik nové šifrové techniky CHOCTAW CODE TALKERS

První světová válka končí. Boje na západní frontě však stále ještě zuří. Jsme v zákopech na frontě v Mouse-Argonne ve Francii. Francouzské jednotky společně s pomocným praporem amerických vojáků se ocitly v částečném obklíčení. Jsou ve velice špatné pozici. Bez spojení není velení a zde se to projevuje na koordinaci akcí jednotlivých oddílů. Velitelé těchto oddílů pochopili, že Němci znají jejich kódy a jsou napojeni na jejich telefonní linky. Veškeré zprávy předávají spojky, které musí doslova pod střelbou nepřítele přebíhat mezi jednotlivými oddíly. Být takovou spojkou je zlé, ze čtyř pokusů je vždy jeden voják zajat nebo přímo zastřelen. Vzhledem k tomu je celá koordinace obrany ochromena. Nejhorší je, že oddíl nemůže komunikovat se svým hlavním velením, které leží mimo dokončující se obklíčení, tam spojky nemohou.

Velitel jednoho z oddílů Lawrence při kontrole pozic zaslechl dva vojáky Solomona Lewisa a Mitchella Bobba, jak se spolu baví ve svém rodném jazyce - jazyce severoamerického indiánského kmene Choctaw. Napadla jej spásná myšlenka, zavolal k sobě Bobba Mitchella a důkladně jej vyzpovídal. Dozvěděl se přesně, co potřeboval. V praporu je ještě několik indiánů z tohoto kmene, všichni mluví mimo své řeči i plyně anglicky. A co bylo nejlepší, Bobb věděl, že na velitelství také slouží dva indiáni z jejich kmene.

Velitel Lawrence ihned pochopil, jak může využít této informace. Indiány Choctaws rozmístil mezi svá stanoviště a nechal zavolat na hlavní stan. Tento okamžik byl kritický - najde se někdo, kdo pochopí, že se jedná o indiánskou řeč a sežene někoho ze sloužících indiánů. Vše dobře dopadlo. Na velitelství byl přiveden Smithville Ben Carterby .

První "kódované" spojení v indiánské řeči bylo navázáno. Bobb přeložil plán svého velitele do svého rodného jazyka a Ben zase přeložil zpět tento plán do angličtiny a předal na hlavním velitelství. Jazyk indiánů byl chudý, a proto museli vše opisovat (kulomet, letadlo, tank, plyn). Jejich řeč však byla pro Němce zcela nepochopitelná a těžko přepisovatelná do hláskové podoby. Velitelství souhlasilo a plán mohl začít.

Němci sice zachytili nový kód, ale nemohli jej rozluštit. Během 24 hodin se začal na celém úseku tento indiánský "kód" používat. Koordinace jednotlivých oddílů se začala projevovat, velitelé jednotlivých úseků nyní mohli bez strachu z vyzrazení popsat, kde je kolik munice, lidí, kam bude zaměřen dělostřelecký úder a kdy bude potřeba koordinovat protiútok. Během 72 hodin mohl začít protiútok, který Němce zahnal a obklíčenou jednotku vysvobodil.

Využití tohoto jazyka bylo omezeno jen na tuto událost a po vyrovnání fronty přešli Američané a Francouzi zpět na svůj kódový systém.

Velitel Lawrence svolal všech osm (podle jiných zdrojů celkem čtrnáct) indiánů z kmene Choctaw a poděkoval jim, uložil jim mlčení o celé události a řekl, že za svůj čin dostanou medaile.

Medailí se ale indiáni nedočkali, teprve v roce 1986 během každoročních indiánských oslav "Choctaw Labor Day Festival" byla udělena medaile rodinám těchto "mluvčích v kódech". Bylo to vůbec první oficiální uznání těmto mužům. A teprve tehdy se svět dozvěděl o jejich osudech. Třetího listopadu 1989 pak francouzská vláda ocenila důležitou roli těchto mužů a udělila jim nejvyšší francouzské vyznamenání "Chevalier de L'Ordre National du Merite".

O tom, jak vypadalo samotné "šifrování", nemáme mnoho informací. Jak již víme, řeč severoamerických indiánů neobsahovala vojenské termíny, a tak bylo pro určité výrazy potřeba vytvořit kód - opisný tvar. V memorandu veliteli 142.pěchotního pluku píše 23.1.1919 generál třicáté šesté divize, že jako některé kódy byla použita tato spojení : dělostřelectvo - indiánskou řečí "velká pistole" , kulomet - indiánskou řečí "malá pistol střílející rychle" a pro jednotlivé oddíly se používalo indiánskou řečí "jedna, dvě nebo tři zrna klasu".

Na závěr si dovolíme uvést jména těchto mužů, kteří, aniž by o tom věděli, začali psát novou historii amerického šifrování. Jednalo se o novou metodu využití kódů v neznámém nebo málo známém jazyce. Zprávy byly předávány pouze telefonicky nebo rádiem a právě zde se využilo to, že přepis indiánského jazyka vzhledem k atypické výslovnosti je pro netrénovaného člověka nesmírně těžký. Další výhodou byl velice rychlý způsob šifrování a dešifrování. Celkem lze říci, že tak bylo dosaženo relativně slušné bezpečnosti.

Zatímco na tuto příhodu se na mnoho let zapomnělo, velitelství americké armády tento způsob šifrování využilo během druhé světové války. Indiáni - "mluvčí v kódech" byli speciálně vycvičeni. Dá se říci, že tato šifrovací metoda ovlivnila výsledek války v Tichomoří ve prospěch USA.

Jména prvních mluvčích v kódech ("Code Talkers")

Albert Billy, Mitchell Bobb, Victor Brown, Ben Caterby, James Edwards, Tobias Frazer, Ben Hampton, Solomon Louis, Pete Maytubby, Jeff Nelson, Joseph Oklahombi, Robert Taylor, Calvin Wilson a Walter Veach.

COMANCHE CODE TALKERS

Je druhá světová válka. Snad vlivem nečekaného úspěchu, kterého dosáhli koncem první světové války indiáni severoamerického kmene Choctaw, se rozhodlo velení Signal Corpsu americké armády do svých řad povolat komančské indiány. Sedmnáct z nich bylo vybráno a vycvičeno. Sami se dohodli na jistých kódech, kterými označovali věci a situace, které v jejich jazyce nebyly. Například posah-tai-vo (bláznivý bílý muž) bylo kódové označení pro Adolfa Hitlera. Slovo letadlo v komančské řeči již existovalo, ale bombardovací letadlo v tomto jazyce nebylo. Indiáni se dohodli na označení "těhotné letadlo" atd.

Tato jednotka byla nasazena v roce 1944 v Evropě. Indiáni byli jako spojaři rozmístěni v poli a svá hlášení předávali pomocí vysílačky na velitelství, kde jiný indián zase text převáděl do anglické řeči. Jejich hlášení nebyla nikdy rozluštna.

Na jejich příběhy z doby osvobozování Evropy se zapomnělo, jejich jména jsou ale známa. Tito muži se jmenovali :
Charles Chibitty, Haddon Codynah, Robert Holder, Forrest Kassanavoid, Wellington Mihecoby, Edward Nahquaddy, Perry Noyabad, Clifford Otitovo, Simmons Parker, Melvin Permansu, Elhin Red Elk, Roderick Red Elk, Larry Saupitty, Morris (Sunrise) Tabbyetchy, Tony Tabbytite, Ralph Wahnee a Willie Yackeschi.

Důvod, proč se o nich po válce nemluvilo, je zcela prozaický. Americká armáda ještě začátkem šedesátých let uvažovala o případném použití kódové řeči v nějakém málo používaném indiánském jazyce.

Ocenění se dočkali až třetího listopadu 1989, kdy francouzská vláda ocenila důležitou roli těchto mužů a udělila jim nejvyšší francouzské vyznamenání "Chevalier de L'Ordre National du Merite". Tři poslední žijící muži z této skupiny (Charles Chibitty, Roderick Red Elk a Forrest Kassanavoid) se zúčastnili tohoto slavnostního ceremoniálu a vyznamenání jménem všech převzali.

Význam těchto 17-ti mužů ale nelze přeceňovat. Dokonce ani konstatování, že se Němcům nepodařilo jejich "šifry" rozluštit, nic neříká. Na frontě se používala spousta různých šifrových systémů. Spojení s různými stupni velení mělo odlišné šifrovací techniky, odlišné šifry se používaly pro různé stupně utajení, podle naléhavosti se také používala různá spojení. Zachycených kódových zpráv těchto indiánů mělo dešifrovací oddělení jen malé množství a nevyplatilo se jim zabývat se těmito šiframi.

Jiná situace byla v Tichomoří, kde indiáni kmene Navajo byli nasazeni téměř masově a sehráli důležitou roli v předávání tajných zpráv. Těmto indiánům a jejich kódové řeči je věnována druhá část.

Část II. - YIL-TAS GLOE-IH-DOT-SAHI UT-ZAH (code will success)

Guadalcanal, Tarawa, Peleliu, Iwo Jima - místa, kde se za druhé světové války proslavili indiáni z kmene Navajo, kteří zde ve službách amerického námořnictva působili jako "code talkers" (mluvčí v kódech). Přenášeli důležité strategické zprávy pomocí rádia nebo telefonu, sloužili ve všech šesti námořních divizích americké armády. Šifrové zprávy, které předávali, se nepodařilo Japoncům nikdy vyluštit. Šéf japonské luštitelské služby za druhé světové války, generál Seizo Aisue, prohlásil, že za druhé světové války se jejich službě podařilo rozluštit postupně všechny šifry amerického letectva a část šifer námořnictva, ale šifram námořnictva, které používalo v radiovém provozu, nerozuměli a nevěděli, co s nimi. Americké velení v sedmdesátých letech prohlásilo, že nejtajnější a nejúspěšnější americkou zbraní v Pacifiku byli právě indiánští "mluvčí v kódech" z kmene Navajo. Ještě více jak dvacet let po válce byly následující informace o výcviku a nasazení těchto indiánů klasifikované stupněm tajné a veřejnost o vynikajících úspěších těchto mužů nic nevěděla. V současné době jsou již všechny informace uvolněny, včetně původní kódové knihy, kterou indiáni za války používali. Následující řádky jsou věnovány všem těm, kteří za války pomohli své vlasti a museli po dlouhou dobu zůstat v anonymitě bez jakéhokoliv veřejného ocenění.

S myšlenkou využít indiány z kmene Navajo pro přenos tajných informací přišel Philip Johnston. Byla to ta správná osoba ve správné době na správném místě. Bojoval v první světové válce a věděl, že zde bylo s úspěchem využito indiánů k přenosu tajných zpráv. Jeho otec byl misionář v indiánské rezervaci kmene Navajo. Jako dítě se zde naučil plynule mluvit jejich obtížnou řečí. Byl tak jeden z mála asi třiceti bělochů, kteří tuto řeč ovládali. Indiáni z tohoto kmene žili velice izolovaně a nekomunikovali ani s ostatními indiánskými kmeny. Uvědomoval si, že řeč Navajů je velice obtížná, a to především svojí speciální výslovností. Například samohlásky indiáni vyslovovali deseti velice podobnými způsoby. Řeč neměla psanou podobu, ale kdyby byla slova zapsána, bylo by nutné označit tyto rozdíly ve výslovnosti. Prostý přepis několika rozdílných slov tak totiž mohl být identický (např. "bitó" je voda a "bitó" je pomerančová šťáva, "bita" je mezi a "bitá" je křídlo).

Tabulka č.1 : Možná výslovnost hlásky "a"

a-	short and low in pitch
aa-	long and low in pitch
a-	a rise in pitch and short
aa-	a rise in pitch and long
a-	short, high and nasal
a-	short and nasal
aa-	long, high and nasal
aa-	long and nasal
aa-	falling tone
aa-	falling nasal

Právě tato vlastnost se zdála Philipu Johnstonovi velice vhodná pro tajnou komunikaci. Přepis zachycené komunikace je pro netrénovaného člověka bez znalosti významu slov v podstatě nemožný. Řeč Navajů měla ještě jednu význačnou vlastnost - nepřebírala slova z jiných jazyků a pro nová slova si volili vlastní kombinace.

V březnu 1942 se Philipu Johnstonovi podařilo přemluvit generála Clayтона B. Vogela, aby mu umožnil předvést využití utajeného přenosu pomocí indiánských mluvčích. Během prezentace Navajové přenesli bez chyby tři řádkovou zprávu během dvaceti vteřin. Při použití kryptografického zařízení, které námořnictvo používalo, trval celý přenos zašifrování, přenosu a dešifrování třicet minut. Na konci prezentace bylo všem přítomným vysvětleno, že v reálném provozu nebude jen použit překlad do indiánské řeči, ale bude vytvořena kódová kniha v indiánské řeči, která se bude při přenosu používat. Prezentace byla úspěšná a Philip Johnston dostal za úkol vycvičit prvních třicet indiánů a vytvořit kódovou knihu. Pilotní program mohl začít.

Získat třicet vhodných rekrutů nebylo však jednoduché. (V roce 1942 žilo přibližně 50 000 Navajů, v roce 1945 sloužilo u námořnictva 540 indiánů - ne všichni ale jako "code talkers", těch bylo podle různých údajů něco mezi 375 až 420). Především zde byla jazyková bariéra - řada indiánů totiž neuměla anglicky. Řada indiánů také jít do války za bělochy nechtěla - ještě stále doznívala vzpomínka na utrpení jejich dědů. Navajové po prohrané indiánské válce v roce 1860-63 se museli přestěhovat o 300 milí dále k pevnosti Fort Sumner, kde měli být převychováni a zcivilizováni. Tento pochod indiáni nazývali "Long Walk". Pochod byl nesmírně obtížný a mnoho indiánů během něj zemřelo. Řada indiánů měla zájem pomoci, ale komisi, která je odváděla, se zdáli příliš mladí. Indiáni neměli žádné doklady a nevěděli, kdy se narodili. Vypráví se historka, že komise indiány jednoduše vážila a kdo byl příliš lehký, toho neodvedla. Indiáni nevěděli, kam mají být odvedeni. Popletli si slova marine (námořnictvo) a submarine (ponorka) a hrozně se báli, že půjdou sloužit pod vodu. Indiáni byli nejprve odvedeni do sběrného tábora, kde byli cvičeni v běžných vojenských dovednostech. Seznamovali je s technikou (včetně zápalek, rádia, vysílačky). Indiáni nebyli dobrými vojáky (dle velitelů), nechápali, proč musejí poslouchat své nadřízené, opouštěli kasárna, v noci několikrát vykradli kantýnu, zajímali se o ženy důstojníků, jejich hygiena nebyla valná, vojenské boty nečistili a na nástup chodili ustrojeni podle počasí. Ti, kteří prošli tímto vstupním táborem se dostali do tábora Pendleton, blízko San Diega. Zde začal jejich výcvik spojařů.

Společně s 29-ti prvními Navaji vytvořil Philip Johnston první kódovou knihu. Obsahovala něco málo přes dvě stě slov. Kniha obsahovala hláskovou abecedu, nejpoužívanější názvy zbraní, názvy států a nejpoužívanější vojenské termíny. Slova byla volena tak, aby si je indiáni dobře zapamatovali.

Hlásková abeceda byla vytvořena podle tohoto schématu :

A - slovo v angličtině od A - ant (mravenec) kód : Wol-La-Che (mravenec v řeči Navajů). Tedy kdykoliv bylo použito slovo Wol-La-Che znamenalo to písmeno A.

Názvy států byly také pro indiány lehce zapamatovatelné :

Amerika - naše matka , Afrika - černí , Aljaška - zima, Japonsko - šikmé oči.

Některá slova byla vybrána na základě souzvuku , tedy tak, aby si je indiáni lehce pamatovali:

Dispatch - dog is patch (samozřejmě řečeno indiánskou řečí)

Belong - long bee , district - deer is strict atd.

Názvy zbraní, které indiáni neznali, byly kódovány podle "podobnosti" :

Letadlo - pták, bomba - vejce, loď - ryba atd.

Na konci pilotního projektu (po výcviku prvních třiceti mužů) byla opět provedena prezentace. Tentokrát se jí zúčastnili i američtí kryptologové. Zvukové záznamy, které jim předložili, nebyli schopni zařadit a přepsat do správného textu. K jazyku se vyjádřili, že připomíná nejspíše hebrejštinu. Po seznámení se s kódovou knihou bylo doporučeno ji rozšířit. Především bylo ke každému písmenu zavedeno více slov. Rozšířen byl i slovník o další frekventní slova. Nasazení systému však bylo schváleno.

Kódová kniha byla podle těchto připomínek upravena a byla rozšířena na 450 výrazů.

Příloha č.2: Ukázka začátku hláskovací tabulky

Písmeno	kód	pomocné slovo
A	WOL-LA-CHEE	ANT
A	BE-LA-SANA	APPLE
A	TSE-NILL	AXE
B	NA-HASH-CHID	BADGER
B	SHUSH	BEAR
B	TOISH-JEH	BARREL
C	MOASI	CAT
C	TLA-GIN	COAL
C	BA-GOSHI	COW
D	BE	DEER
D	CHINDI	DEVIL
D	LHA-CHA-EH	DOG

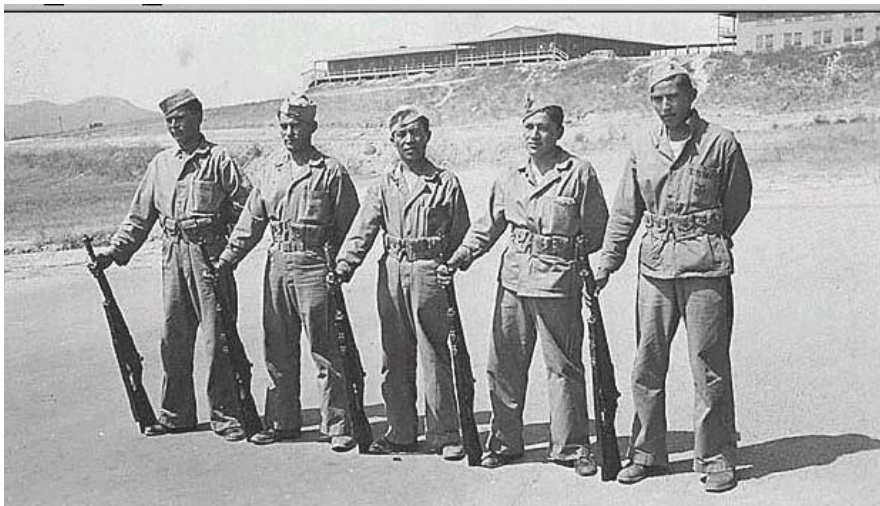

Photo of Navajo Code Talkers in formation at Camp Pendelton, California

Local call number Philip Johnston Physical description Black-and-white photograph, 8 x 13.5 cm. Reproduction requires permission of the repository.

Výcvik indiánů v táboře Pendelton

Indiáni byli začátkem roku 1943 připraveni k nasazení k námořním divizím a dále bylo rozhodnuto o přijetí dalších stovek nových rekrutů, určených pro výcvik v přenášení kódových zpráv.

Celý program byl přísně tajný a jen málo lidí vědělo, o co opravdu jde. Američané, kteří zachytili vysílání Navajů, si např. často mysleli, že se jedná o vysílání Japonců na americké frekvenci.

Část III. - Od Iwo Jimy k mluvící figurce firmy Hasbro

V roce 1942 žilo celkem 50 000 indiánů Navajů. Koncem roku 1945 z nich sloužilo 540 u námořnictva, z toho 375 (někde udáváno 420) jich sloužilo jako „code talkers“ – mluvčí

v kódech. Indiáni, kteří prošli výcvikovým táborem v Pendeltonu v Kalifornii, byli nasazeni postupně do všech šesti amerických námořních divizí, které operovaly v Pacifiku. Zde sloužili od roku 1942 až do konce války. Jejich počet se postupně zvyšoval z 29 na cca 400. Předávali zprávy nejvyššího utajení. Výsledky nejkrvavějších bitev - Guadalcanal, Tarawa, Peleliu, Iwo Jima - často záležely na jejich přesné a rychlé práci. Major Howard Connor z páté námořní divize ve svých vzpomínkách

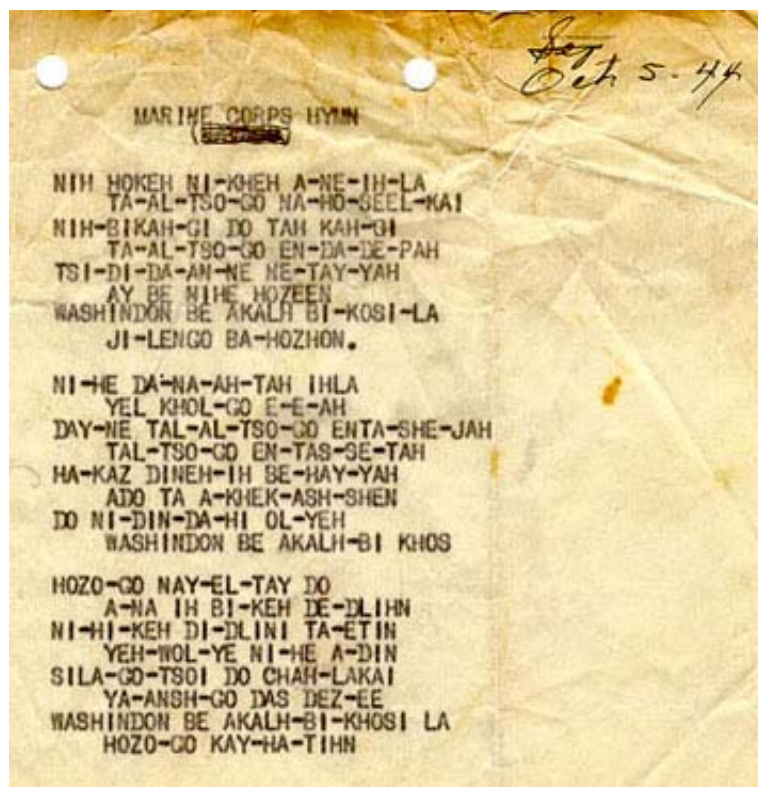
píše, že kdyby nebylo „mluvčích v kódech“, nikdy by nebylo možné zvítězit u Iwo Jimy. V této divizi bylo zařazeno 6 Navajů. Během prvních dvou dnů této bitvy přijali přes 800 zpráv a všechny tyto zprávy byly přijaty bez chyby! Výkon, který pomocí klasických, tehdy používaných šifrových systémů nebylo možné dosáhnout. Operativnost, bezpečnost, rychlost a přesnost v předávání taktických zpráv přinesly Američanům v této bitvě vítězství.

Ještě dlouho po válce byly všechny informace o „tajné americké zbrani“ ve válce o ostrovy klasifikovány jako přísně tajné. Indiány Navajo nikdo neoslavoval a o jejich hrdinských činech a úmorné práci se nesmělo mluvit. Američané věděli, že se Japoncům nepodařilo kód prolomit, a tak Navajové „mluvčí v kódech“ byli ještě použiti ve válce v Koreji v roce 1950 a dokonce (což není příliš známá informace) v ještě v šedesátých letech ve válce ve Vietnamu. Ani v těchto válkách nebyl protivník úspěšný a kód prolomen nebyl. Současně to ukazuje, jak tajný byl celý projekt a jak dlouho se jej a příslušné kódy podařilo udržet v tajnosti.

Od roku 1969 byla postupně veřejnost seznamována s některými skutečnostmi, které se „mluvčích v kódech“ týkaly. V roce 1971 prezident Nixon oficiálně poděkoval všem Navajům, kteří se během světové války zasloužili svým „patriotismem, důmyslností a kuráží“ o vítězství USA nad Japonskem. V roce 1983 byl vyhlášen čtrnáctý duben : „Národním dnem mluvčích v kódech“ (National Code Talkers Day) na památku všech mužů, kteří sloužili za druhé světové

války v Tichomoří. Prezident Ronald Reagan osobně udělil válečným veteránům – „mluvčím v kódech“ vysoká státní vyznamenání. V roce 1988 založil jeden z válečných veteránů indián Richard Mike ve své restauraci v Navajské rezervaci Kayenta muzeum na památku činů těchto speciálně vycvičených indiánů. Muzeum je velice dobře známé i v Japonsku. Návštěva je doporučována japonskými cestovními kanceláři v průvodcích po USA. Japonci se zde na své cestě ke Grand Canyonu často zastavují.

Na veřejnosti se postupně objevovaly ukázky kódů, která byly za druhé světové války používány. Celý kódový materiál byl nakonec odtajněn 3.11.1999. V příloze je uvedena kódová kniha, která byla používána v posledních dnech druhé světové války. Podle této knihy jsem také vytvořil název druhého dílu tohoto volného vyprávění o „mluvčích v kódech“ - YIL-TAS GLOE-IH-DOT-SAHI UT-ZAH, což znamená „kód bude úspěšný“.

Kód byl opravdu úspěšný, přinesl Američanům pravděpodobně vítězství v bitvě o ostrovy. Jak to ale bylo se skutečnou kryptologickou silou kódového systému? Opravdu

byli Japonci proti němu bezmocní? Na tyto otázky nám částečně pomůže odpovědět příběh seržanta Joe Kieyoomia z druhé světové války.

Seržant Joe Kieyoomia mohl za druhé světové války sehrát téměř rozhodující úlohu v bitvě o ostrovy. Byl totiž indián z kmene Navajo, nesloužil u amerického námořnictva, ale u dvousté dělostřelecké brigády. Po kapitulaci Filipín (1942), byl zajat a v japonském zajetí strávil 43 měsíců. Krátce po svém zajetí byl oddělen od jednotky a poslán do Japonska – do města Nagasaki. Japonci si o něm mysleli, vzhledem k jeho jménu a barvě pleti, že není Američan, ale Japonec, který sloužil v americké armádě a jako takový měl být řádně vyslechnut a po té odsouzen. Japonci mu zpočátku nevěřili, že v USA žijí i lidé jiné pleti než bílé a černé a že je rodilý Američan. O jeho případ se zajímala i japonská rozvědka. Po mnoha dnech strádání a utrpení (včetně hladovění a bití) se stalo něco nečekaného, Joa navštívila dvě krásná japonská děvčata a napsala mu na tabulku několik slov v navajštině. Joe musel říkat, co ta slova v angličtině znamenají. Pamatoval si, že mezi slovy byly výrazy pták, želva, voda. Joe nic nevěděl o „mluvčích v kódech“ a nevěděl, že by mohl pomoci Japoncům k dekódování těch nejtajnějších zpráv. Vzhledem k problematické možnosti zachytávání slov (viz popis jazyka) a vzhledem k tomu, že předkládané texty byly vytvořeny pomocí kódové knihy, nebyly Japoncům Joevy překlady příliš platné. Japonci pochopili, že se jedná o kód v navajštině a chtěli tento kód od Joea za každou cenu získat. Jednoho zimního dne Joa odvedli bosého ven. Joe musel stát bos ve sněhu při teplotě 27 stupňů pod nulou. Bylo mu řečeno, že zde bude stát tak dlouho, dokud neprozradí navajský kód. Teprve po hodině jej

odvedli zpět do cely. Joe nemohl prozradit, do čeho nebyl zasvěcen. Joe vzpomínal, jak si přál zemřít, ale Japonci jej hlídali a rafinovaně mučili. Po několika dalších mučeních nakonec Japonci pokusy získat kód od Joea vzdali. Joe zůstal v zajetí ve věznici v Nagasaki. Zde dokonce zažil i výbuch druhé atomové bomby, která explodovala nad Nagasaki. Tento výbuch, chráněn tlustými zdmi své cely, přežil. Byl osvobozen tři dny po výbuchu atomové bomby. Teprve rok po svém osvobození se dozvěděl od amerických úřadů o „mluvčích v kódech“ a musel se zavázat, že o svých zážitcích nebude po dobu utajení celého systému mluvit. Jeho příběh byl publikován teprve v roce 1997.

Tento příběh dokazuje, že Japonci byli v luštění kódu dále, než Američané v roce 1945 tušili a je pravděpodobné, že kdyby měli Japonci k dispozici velký počet dobře zachycených zpráv a příslušnou analýzu situace, ke které se zprávy vztahovaly, že by kód japonští kryptoanalytici prolomili...

Pokud v USA něco vzbudí zájem médií a veřejnosti, je snaha to i komerčně využít, a tak ještě v tomto roce má Hollywood natočit dokonce hned dva filmy, které budou barvitě líčit příběhy, které „zažili“ Navajové během druhé světové války. Známa firma na hračky Hasbro Inc. , v lednu tohoto roku vydala roztomilou figurku indiána GI Joe. Jedná se o indiánského spojaře z druhé světové války - „mluvčího v kódech“. Je to dokonce první figurka ze série figurek vojáků, které firma Hasbro vyrobila, která mluví. Ano, GI Joe mluví navajštinou a dokonce nahrávku připravil veterán z druhé světové války - Sam Billison. Sam Billison je prezidentem Navajo Code Talker Association. Přiznám se, že právě tato figurka mě inspirovala k sepsání těchto řádků, které se aspoň trochu snažily poodhalit pravdu o „mluvčích v kódech“ dříve, než příběhy hollywoodského stylu vytvoří úplně jiný, pro diváky „zajímavější“ obrázek - legendu. V jednom z filmů prý budou líčeni tito indiáni jako parašutisté, kteří byli shozeni do vnitrozemí ostrova a zde připravují podmínky k vylodění americké námořní

pěchoty , tak jako skuteční „code talkers“ mají i oni vysílačku, ale také granáty, moc granátů a vrhací nože a umí se plížit jako praví indiáni ...

Takže nashledanou v kině.